

TAULA RODONA:

LA MODA DE LA SOSTENIBILITAT, POT SALVAR EL CAMP? 12è Curset d'Arquitectura Popular

Vicent Loscos, modera la taula rodona i presenta a l'auditori:

Joan Rovira, tènic industrial, vitjant i observador, estudiós de les carrerades i escriptor.

Miquel Torres, pagès, escriptor i historiador local, de Sant Martí de Maldà.

Assumpció Vilaseca, arquitecta, estudiosa de l'arquitectura popular i sagrada.

VICENT LOSCOS: La qualitat de sostenible és avui un reclam que s'aplica a diversos camps als quals confereix la categoria d'ideal desitjable de cara al futur. Així es parla d'arquitectura sostenible, d'economia sostenible, d'agricultura sostenible, com a formes de progrés que es caracteritzen per mantenir unes determinades condicions funcionals que no perjudiquin l'entorn, com sembla que ha passat fins ara amb les activitats o maneres en qüestió. ¿Com es pot aconseguir un desenvolupament sostenible en una societat on solament es pensa a incrementar la producció? A tenir més de tot? A voltar per tot arreu en busca de la ubiqüitat reservada als deus? Amb aquest voler, o necessitar, cada vegada més, no estarem produint un mal al planeta, que les generacions futures hauran de pagar? La reflexió és ben actual. I el principi de sostenibilitat, de la mà dels criteris d'ecologia i economia, són una referència obligada. Materials ben tradicionals com la fusta, la terra i la pedra, amb la qualitat de renovables, estan en el punt de mira de les avantguardes arquitectòniques, en un reconeixement i retorn a l'arquitectura popular de sempre. Per altra banda, el cultiu ecològic -que no és res més que tractar la terra com feien els nostres avis- sembla que s'està obrint camí. Retornarem, doncs, amb l'ajut de la tecnologia informàtica, a tractar la terra de manera sostenible? Ja no vull parlar aquí de l'arquitectura rural que la concentració parcel·lària -més aviat, desolació parcel·lària- està deixant al seu darrere, ni del comportament prepotent d'alguns pagesos que pujats al tractor colguen la cabana o el marge mentre es delecten amb música paramilitar (que fa, pom, pom, pom, pom...) ben protegits pel climatitzador; sinó de si fer les coses bé, tal com es pot esperar d'aquest principi de sostenibilitat, salvarà el camp i el pagès, com creiem que hauria de ser, o si l'economia de la competència acabarà per deixar la terra en mans de multinacionals que en faran el que voldran, i on no podrem ni posar els peus. Amb aquesta qüestió oberta, i esperant que n'apareguin altres, us passo la paraula.

JOAN ROVIRA: No tenia previst parlar sobre aquest tema, de manera que si em permeteu, encara que sigui col·lateralment, parlaré del tema de la sostenibilitat. La sostenibilitat la fan servir els polítics però no entenen què vol dir. És un ganxo per encaixar-nos els seus conceptes socials i polítics, però no encaixen en la realitat del dia a dia. Al cap i a la fi, la gent que els vota, tampoc no els entén. Estem en una disbauxa social on tothom la fem servir, però que poques vegades sabem quin és el seu veritable motiu. Jo treballo en una empresa que fem ciment. Com la calç, el ciment no és fàcil de fer, però des de fa anys, arrosseguem el tema que ha de ser una empresa sostenible. A la nostra activitat a Catalunya som 326 empreses que tenen drets d'emissions i d'aquestes n'hi ha set que es cruspixen el 25 % d'aquests drets, i

la majoria són cimenteres. A la nostra dinàmica productiva mirem la pedra calcària que passada pel forn, un 45 % es converteix en CO₂. Així que mirem de ser sostenibles. Una manera de fer-ho és gastar un combustible que la nostra societat malmet. Per exemple, mirem de gastar poders forestals per tal de fer servir menys combustibles fòssils per evitar-ne les emissions previsibles de CO₂. També s'intenta utilitzar deixalles, com ampolles o bosses de plàstic, com a material degradat en desús que també pot cremar. Sabeu que aquesta ampolla -una petita que mostra al públic- pot donar 5.000 calories? Així es pot recuperar aquesta energia, que substitueix combustibles fòssils, amb la part corresponent del CO₂ -que també s'emetria a l'atmosfera per degradació, però sense treure'n profit. Limitar-ne l'ús és un tema complex que comporta un rebuig social. També intentem fer servir merda com a combustible a través dels milions de kg de fang de defecacions que a les grans ciutats passa per les depuradores i que potencialment és combustible (cremant aquest fang s'arriba als 1400 °C). S'intenta fer-lo servir en processos com el nostre, i és una manera d'eliminar aquest residu i donar-li un valor afegit per a la producció. Davant de decidir què és sostenible, hi ha un rebuig social. Què és més sostenible, un o els altres? Us poso a vosaltres aquest debat. No sé si me'n vaig del tema, però com que m'has agafat d'esquitllada...

VICENT LOSCOS. De cap manera, Joan. Tota aportació és bona. Us he passat la paraula amb un principi de tema, dient que podia ser aquest o altres que us semblés; per tant, ja està bé.

MIQUEL TORRES: Si em permetes seguiré la teva línia i abans de parlar de cabanes i estructures del món rural, estic d'acord amb el que has dit, i en el fet que les paraules que utilitzen els polítics, moltes vegades no volen dir res. Són paraules sense contingut, que és el que de vegades ens perd. Estic d'acord amb el que has parlat tu de les cimenteres i sobretot en què es i què no és sostenible. Aquí al nostre terreny, tenim que per eliminar les dejeccions ramaderes i per la destrucció dels cadàvers dels animals, els morts de les granges, abans hi havia les fosses sèptiques, on els cadàvers es feien desaparèixer amb calç; però això no era sostenible, no era modern. Ara s'han d'enviar a una empresa, Grefacsa, que els porta a una gran planta a Tèrmens on s'incineren amb tot el que això comporta. Emissions de CO₂, dioxines, furans... i sobretot, moltes concentracions de sofres, amb efectes sobre la salut per contaminació ambiental, que produeix pluges àcides, càncers... Aquesta és la història de la sostenibilitat. Una altra de les expressions de la sostenibilitat és la biomassa. A Sant Martí hi ha uns companys que estan parlant molt de la creació d'una indústria de la biomassa que és una de les coses del futur. Com que no hi ha recursos carburants, la possibilitat de les estructures de fusta, els boscos, els residus del món del camp, ens ve ara al damunt: la sostenibilitat a través del projecte de la biomassa. Però ja ens coneixem, i sabem de quin món venim. Arribarà un moment que serem capaços de no deixar un arbre dret. Això ja va passar en temps de Juli Cèsar, que Lleida es va quedar pelada d'arbres per necessitats de fusta per a les guerres. L'any passat, a Solsona, van deixar pelat un bosc fins a quatre metres d'alçada, per netejar-lo en vistes a la biomassa. Si la necessita del sistema ens ha de portar a aquestes mesures, que Déu ens agafi confessats. La línia que no s'hauria de passar, sovint l'acabem passant. Quan vaig llegir el tema del debat, sobre la sostenibilitat vaig veure que donava per molt, sobretot a casa nostra. Una cosa és el que se'ns vol vendre, i una altra, el sentit comú i pràctic de la pagesia. Els polítics ens volen vendre la sostenibilitat i altres discursos, però el sentit pràctic del pagès s'acaba imposant. I dic això perquè és una de les qüestions bàsiques que ha comentat el Vicent: ha parlat de la concentració parcel·lària, del canal i de les maneres com ens impliquen aquestes coses. Jo fa poc estava parlant amb gent de Regsega, i aquí

hi ha un gran problema a posar sobre la taula. El mateix canal Segarra - Garrigues, avui per avui no és viable perquè els pagesos, amb un sentit pràctic de la realitat no s'apunten al canal. I dic amb un sentit pràctic perquè avui per avui, no és viable econòmicament amb les estructures muntades i en les condicions actuals, tenint en compte encara que l'aigua no està assegurada. Estem davant d'un projecte que per si sol és avui quasi insostenible, i alguna cosa s'ha de fer. Els de Regsega actualment van de cul perquè els pagesos s'hi apunten, perquè s'hi apunta molt poca gent, La idea de l'estructura, com està muntada, avui no és viable; però les altres alternatives, del manifest Vallbona i del compromís de Lleida, tampoc no arranquen ni troben el seu encaix en el món polític, tot i que socialment puguin tenir acceptació. Per tant, és una situació molt greu, perquè això ens ha portat, en aquest territori, a una destrucció de les cabanes i marges, amb la concentració parcel·lària, i això ja no és sostenible, estem en un arrasament, i aquelles parts o sectors de l'estructura Segarra - Garrigues que encara no ha fet la concentració parcel·lària, com al nostre poble, ens diuen que som una colla d'anacrònics, que estem vivint en el passat, que no tirem endavant... Tot això és preocupant, i ja us aniré comentant més coses.

VICENT LOSCOS: Penso en que, tal com ho plantejges, si no serà allò que donen com a explicació quan diuen que aquí hi ha interessos?

MIQUEL TORRES: Interessos sempre n'hi ha, però el que és evident és que per molt que es vulgui imposar un sistema, un criteri, el país evoluciona. El que funciona és l'evolució natural. La gent s'ha ficat que una de les solucions del país eren les plaques solars. La mateixa realitat ha posat les coses al seu lloc. Però ja s'està preparant una nova llei i la reconducció del món de les plaques solars vindrà a través de projectes urbanístics; no en territori obert, cosa que també serà el negoci d'uns quants. En aquest sentit repercutirà en la visió urbanística del poble, per tant, crec que sostenible, sí, però serà el mateix pagès qui marcarà el seu propi destí a partir de l'evolució natural de les coses.

VICENT LOSCOS: El propi pagès, té força per tirar-ho endavant tot això? Perquè el que s'ha dit sempre del pagès, és que és tan individualista que no s'entén ni amb els seu veí. Això s'explica com un defecte que no permet que la cosa d'interès comú progressi el que seria desitjable...

JOAN ROVIRA: Voldria afegir varies coses. Tal com dius, Miquel, una cosa és el sentit comú i l'altra el que fan els qui gestionen les coses, que sovint són coses completament diferents. A l'àrea metropolitana de Barcelona, saben el que és un pollastre perquè el van a comprar a l'ast. Els gestors dels nostres boscos no deixaven tallar els arbres grossos, els pins, i a l'última plantada, que es fa cada 80 anys, els van tirar tots a terra. A nivell de sentit comú no tenia cap mena de realitat pràctica deixar tots aquells arbres quan era millor tallar-los i portar-los al mercat de la fusta. Així ha quedat abandonada aquesta enorme quantitat de biomassa que s'hagués pogut aprofitar i que algú se n'ha de fer responsable, perquè els propietaris no podran fer-ho. S'ha reivindicat, que molta part de la gestió forestal la FECOC, hauria de fer-se a partir de la pastura d'ovelles i cabres, que treuen molta càrrega vegetal, ajudant a netejar els boscos, i estalviant diners en el tema de prevenció d'incendis, però a un polític li vesteix més moure sirenes, helicòpters, cotxes i gent uniformada, medis de comunicació, inclús morts, que no pas moure uns quants milers de cabres a que treguin tones de massa que a l'estiu és altament inflamable.

VICENT LOSCOS: Però per tot això, teniu òrgans adequats per conduir la vostra manera de veure les coses i d'enfocar els problemes? Perquè sembla com si els

polítics, la gent metropolitana, fossin una cosa substancialment diferents de nosaltres. Jo recordo a Lleida, un que va muntar una fàbrica i li va anar bé, i se'n va anar a viure a la Bonanova, clar. Vull dir que tota aquesta gent de Barcelona han sortit d'aquí, no són diferents de nosaltres, hi ha una continuïtat entre la gent d'aquí i la gent de la capital.

JOAN ROVIRA: Però també has d'anar més lluny, eh? Has d'anar a Brusseles, perquè al cap i a la fi estem parlant de directius europees amb realitats climàtiques diferents i contraposades.

VICENT LOSCOS: I doncs, d'on treuen informació aquests òrgans de govern que decideixen tirar pel dret o per l'altra banda? Això mateix que ara explicava el Miquel, sobre les plaques fotovoltaïques, que aviat ens explicaran una lliçó diferent, que giraran full... Clar, tot això vivia de subvencions i aquí ve la picaresca del que diu: "jo soc ecologista". No, tu ets un viu que vols aprofitar les subvencions que dóna el govern per muntar el que sigui, plaques o no plaques. I llavors aquesta gent s'han trobat fora de joc.

MIQUEL TORRES: Aquí el primer especulador és el propi govern, i els amics del govern, els especuladors que munten les empreses, que són els que aproven aquest tipus de lleis que després apliquen sobre el territori. És la història de sempre. L'especulació promoguda des del govern i els amics del govern. Aquesta història hi ha sigut sempre. I per això hi ha hagut les guerres i les revoltes de les persones quan s'ha especulat massa en un sector i al final aquell sector no ha pogut més i s'ha aixecat. Aquesta és la història de sempre; la història de la vida de la política i la història dels que han manat, ja siguin polítics, cacics, comtes i senyors i tal. Vivim uns temps moderns, però això no vol dir que la gent hagi canviat. La gent continuem tenint les mateixes virtuts i els mateixos defectes, i l'especulació continua sent al peu del dia, només cal veure la que ens està caient al damunt i els especuladors com encara s'hi aferrissen. Considero que el pagès no està unit per fer front a aquestes coses, i ho dic com a persona que ha estat davant de la plataforma en defensa dels drets i de la lluita per les ZEPES, davant del tema del canal i demás. La gent no està suficientment unida per fer front a tot això que estem plantejant. En la meua experiència duran molt temps, amb organismes d'aquests que t'encares en qüestions socials, hi ha una premissa molt clara. Al govern tenen molt clar que totes aquestes plataformes o col·lectius de gent que protesten per una cosa, en el 90 % dels casos, al cap de 4 anys, el col·lectiu es desmanega per si sol. Fan temps.

VICENT LOSCOS: I la gent no sempre està disposada a aguantar de forma altruista

MIQUEL TORRES: Jo he estat davant de molts llocs, i passat el tercer any, aguantar aquella estructura de protesta és molt difícil. El govern amb una mica de sentit, et dona llargues, t'escolta; que sí, que molt bé..., i al cap de quatre anys, aquí t'has quedat. I si vols t'ensenyo totes les cartes que encara jo tinc del defensor del poble de quan érem al col·lectiu anti iodur de plata, etc, etc..

VICENT LOSCOS: És clar, i al cap de quatre anys hi ha eleccions i llavors has de començar a explicar la teua història, de principi, amb un altre personatge.

MIQUEL TORRES: Ficats a la realitat ens trobem amb el que deies de que el pagès va sol. Perquè al final el pagès es queda sol. Aquestes estructures de protesta no van més enllà dels quatre anys, i et quedes sol. I què has de fer? Seguir el sentit comú del pagès i del país: defensar el teu.

VICENT LOSCOS: Si ens deixem enlluernar una mica per la història, potser idealitzada, sembla que a l'època dels Comtes Reis, hi havia els tres braços i tot allò. D'alguna manera eren parlamentaris, i és clar que tothom devia escombrar cap a casa, però sembla la gent tenia la seva veu com a estament natural, no com a mitjà de progressió política, que vas pujant una piràmide que a partir d'una certa altura ja no ets fiable. Un amic m'explicava que a Mèxic un president pot ser honest fins a sis mesos, i que si aguanta més temps, ja és corrupte. No perquè sigui mala persona, sinó perquè el sistema és així.

MIQUEL TORRES: Jo voldria fer menció d'una cosa que ha comentat el Joan abans, i és Europa. De quan estàvem a les queixes de la plataforma de la ZEPA, que és una cosa que també forma part de la sostenibilitat: el sistema de les ZEPES. Quan el govern es va cansar de les queixes i reunions i tot el demés, va utilitzar el sistema d'Europa: "bé, doncs anem a Europa i anem a portar les queixes a Europa". I al final a Europa et perds, et perds als passadissos d'Europa, i aquelles queixes no arriben enlloc. Per tant, tenim un problema: una paraula, que és sostenibilitat, una sèrie d'activitats sostenibles: economia, arquitectura, política, ecologia, indústria..., una sèrie de projectes sobre el territori, i això afectarà la productivitat, la destrucció del medi, la pèrdua dels aqüífers..., i això és molt important, i també una sèrie de pràctiques noves, com la biomassa, els recs de suport, l'energia solar..., tot això portarà un problema, i és, com l'agricultura i el pagès, la gent del territori, hi encaixa. En tot aquest procés, ja sabem que la voluntat moltes vegades no està a les nostres mans sinó a les del sector especulatiu.

VICENT LOSCOS: Negre ens ho pinteu, i encara hi ha qui diu que la sostenibilitat no és suficient, i proposen un equilibri saludable, ja que la sostenibilitat solament representa mantenir les coses com estan, perquè no empitjorin més encara, però hi ha qui diu que això no és suficient.

MIQUEL TORRES: Si, però això no és factible; estic d'acord: no és suficient, però tampoc no és viable. I això, que ho diguin tots els que aquí siguin pagesos, que ho han pogut viure, no es lo mateix l'activitat agrícola que pot generar un pagès avui, que trenta anys enrere. La pràctica i la manera de treballar i de viure al camp, ha evolucionat. Perquè hi ha tota una sèrie de tècniques paral·leles, com és la mecanització, la indústria aplicada a l'agricultura, i sobretot les polítiques mediambientals que últimament ens estan aplicant...

SANTI SERRANO: Per què no és factible? Jo no ho entenc. Sostenible simplement és que un territori, un ecos, es pugui reproduir totalment. I a partir d'aquí s'acaba.

MIQUEL TORRES: No, una cosa és la definició i una altra és la realitat. Miri, jo soc el pagès, i per molta sostenibilitat que em vulguin vendre, a mi m'han de sortir els números, perquè he de viure i he d'alimentar la meva família. Sap perquè visc jo? Perquè no soc sostenible. Perquè faig el que he de fer; i sí, faig pràctiques que no son sostenibles. I ho sento molt, però he de viure i he d'alimentar la meva família. I aquí hi ha el problema. El problema real és aquest.

JOAN ROVIRA: Perdoneu-me que intervingui amb un paràmetre: les subvencions. I amb l'ecologia, aquest concepte de les subvencions pot distorsionar la realitat. Les subvencions les estableixen a Bruseles. I omplen tot un camp que de vegades no és real en el dia a dia ni en l'espai físic. Per exemple, la concentració parcel·lària. Jo hi vaig per la FECOC, pel tema que no es perdi el patrimoni de camins ramaders, que són cents de km, i he tingut problemes perquè la gent pagesa no entén que tu vulguis

mantenir un patrimoni que és de tots. Però parlem de la concentració parcel·lària. No hi ha cap casa històrica d'aquest país que ho vulgui. Per sentit pràctic i lògic, no n'hi ha cap que centri les seves propietats, perquè vol dir que, a la llarga, no hi ha casa. Si tu tens repartides les propietats pot ser que un any et pedregui en un cantó, o pugui glaçar en un altre, o tinguis la malura en un altre, però no a tot arreu. Això era la capacitat bàsica de supervivència. La concentració parcel·lària és antisostenible, perquè sempre parlem de la subvenció, però jo no sé com estem a Europa en aquest moment; potser ja estem fora de la zona de l'Euro, i amb aquesta incertesa econòmica, fins quan podrà durar el tema de les subvencions, o quina retallaran? Perquè ara estem de retallades, no? L'ajut, jo no sé si ajuda o si trenca la dinàmica del camp. No sé si amb tot això que exposo porto encara incerteses al tema.

VICENT LOSCOS: Bé, doncs seguint el fil, hem de veure si el tema de la sostenibilitat ajudarà l'economia del pagès, si ajudarà el camp. O bé, si el pagès no pot, si deixarà la terra en mans de grans empreses o multinacionals. Perquè es diu que la terra no dona. La terra no dona? No donarà al pagès, però dona a molta gent, els subministradors de tractors amb tot el que comporta, les indústries d'adobs, els intermediaris... Aquesta terra és molt valuosa, eh?, i alguna cosa es deu fer malament perquè no funcioni. Se la quedaran les empreses alienes?

MIQUEL TORRES: T'has deixat una opció. La tercera opció és un gran parc natural.

VICENT LOSCOS: Oh, un parc natural, també; sí, turisme.

MIQUEL TORRES: Si no volem indústria no queda cap més opció. En última hora és el plantejament de les ZEPES. Les 42.000 ha, no eren res més que un gran parc natural posat en aquesta zona. Amb l'aggravant que és un projecte de sostenibilitat del país, però sense subvencions: el pagès a passar gana. Per tant, posats a vendre aquest tipus de sostenibilitat, amb un mínim de sentit comú, el pagès s'hi ha de revoltar. Aquí no hi veu una solució. I tal com està l'economia, si vosaltres veieu que a partir d'ara aquí hi haurà un sistema d'un gran parc natural d'una ZEPA sostenible i amb els milions a dojo, doncs ja veieu com està el panorama del país.

VICENT: LOSCOS Però és una gran paradoxa perquè el camp abans donava vida al 70 % de la població. I ara cada vegada a menys... Però tot surt del camp, no?, d'alguna manera. L'energia solar fa créixer els vegetals, i tot belluga a partir d'aquí. Llavors que es digui que el camp no dona, que la terra no rendeix...

MIQUEL TORRES: No rendeix actualment per dos motius. Primerament, pels mercats oberts a altres països que et porten gènere molt més barat. Aquesta és la base principal. Jo era abans del sector de la ramaderia de boví...

SANTIAGO SERRANO: El camp no dona per sí mateix, però s'hi poden fer innovacions que resultin. Conec el cas de comercialització de fruites tropicals, que funciona.

MIQUEL TORRES: Lo que no va enlloc és parlar de comercialització i de que s'ha de crear unes marques... No és una bombolla. Jo vaig apostar fa anys per produir carn de vedella de qualitat. Nosaltres fèiem femelles amb la Q de qualitat reconeguda per la Generalitat, i vaig haver de plegar arruïnat. No es pot competir amb vedelles que les porten d'Argentina a meitat preu. Avui el problema del camp català és aquest, que ens estan envaint amb molt gènere de fora del país a baix preu.

Escolti, aquí no hi ha ni sostenibilitat ni ecologia ni res que campi. Això és un mercat boig.

SANTIAGO SERRANO : ...

ASSUMPCIÓ VILASECA: I no es podria pensar en una agricultura més ecològica? Penso que l'error és pensar sempre en una agricultura intensiva de grans produccions. La pregunta que jo faig és: no tindria futur una agricultura més ecològica? jo crec que hi ha mercat per aquest tipus de productes. El que passa és que realment no es fàcil.

MIQUEL TORRES: A veure, et faré la pregunta a la inversa. Com a persona que he format part d'una cooperativa, una cosa la tinc clara. Nosaltres hem d'intentar produir en funció dels clients i les vendes que puguem tindre. Si ens posem tots en el món de l'ecologia, jo et pregunto, quants compradors hi ha?

ASSUMPCIÓ VILASECA: Crec que cada dia hi ha més compradors i cada vegada...

MIQUEL TORRES: Disposats a pagar més car? La realitat és que els supermercats i les grans àrees són les que funcionen i les marques blanques són les que es venen. Per tant, qui trobes, per pagar un plus en el preu d'un producte ecològic, que pagaràs el doble, quan la societat estan tots ofegats? Escolta, toquem de peus a terra.

PÚBLIC: Però això és un factor... Això és donar-li valor a les coses

ASSUMPCIÓ VILASECA: Crec que és necessari un canvi de consciència per part de la població. Potser soc una mica idíl·lica però m'agradaria pensar d'aquesta manera.

JOAN ROVIRA: També hi ha una altra cosa que crec que és important i és un canvi legislatiu. A Alemanya i a França, un pagès pot vendre els seus productes a la clientela que té a prop seu. A la FECOC hi ha gent que te cabrits i fa formatges, però els ven de manera il·legal. Perquè en aquest país la legislació li demana el mateix a un ramader que fa 30 kg al mes que a una gran fàbrica de formatges. La vesant artesanal se l'han carregada. Efectivament, nosaltres estem mirant sempre models macro explotadors i hauríem de mirar altres models. Un dels grans problemes és la legislació d'aquest país que a un petit productor li fan tenir estructures que no són lògiques per la seva tecnologia. Això és completament insostenible.

PÚBLIC: Vull dir una cosa: que per evitar el que dieu haurien de derogar la llei de l'embut, que continua vigent que és una llei que no està escrita però actua cada dia.

JOAN ROVIRA: Bé, aquesta si que està escrita, que tu has de tenir no sé què sanitàriament...

PÚBLIC: Per això dic que és la llei de l'embut; que el petit no es pot bellugar...

JOAN ROVIRA: Més o menys. Sempre és, el que deia aquest senyor, Miquel, per tal de poder donar determinades prebendes a determinats macro sectors econòmics que sempre es foten la carn allà on nosaltres ens fotem els ossos, amb perdó per l'expressió.

VICENT: LOSCOS Bé, d'acord. Crec que hem d'acabar perquè el temps ja l'hem passat i ja s'han apuntat les coses. Ara, cadascú que tregui les seves conclusions perquè el tema no és de fàcil solució. Si aquí parléssim en pla intel·lectual, potser ens barallàrem una mica, però la cosa quedaria en un to teòric. Si tenim persones que coneixen el problema de prop, sou vosaltres dos. Els problemes reals són els que no són tan fàcils de solucionar, si no ja n'estarien. Doncs moltes gràcies a tots dos i passem a continuar el programa previst.

ASSUMPCIÓ VILASECA: Per acabar, i ja que aquest és un curs d'arquitectura, jo voldria animar els joves arquitectes a creure en els principis de la sostenibilitat, que obren un camp engrescador, ple de facetes emergents i innovadores de l'arquitectura actual.

5 d'agost de 2011
